

Til: Instituttstyret
Fra: Instituttleder

Sakstype: Vedtakssak
Møtesaksnr.: V 3/7/23
Møtenr.: 7/2023
Møtedato: 27. november 2023
Notatdato: 20. november 2023
Arkivsaksnr.:
Saksbehandler: Mons A.F. Vedøy, Karina Kleiva

Nedleggelse av bachelorstudieretningen Polsk, tsjekkisk, bosnisk/kroatisk/serbisk

Instituttledelsen har de siste årene jobbet med å gjennomgå instituttets studietilbud. Et sentralt punkt har vært å se på sammenhengen mellom studenttall, eksamener og ressursbruk per avlagte studiepoeng. Arbeidet har vært spesielt viktig da instituttet står i en presset økonomisk situasjon og må ha et bevisst forhold til hvordan ressursene brukes.

Som en konsekvens av dette arbeidet har instituttet kommet til at ikke er grunnlag for å videreføre bachelorstudieretningen Polsk, tsjekkisk, bosnisk/kroatisk/serbisk (PTBKS). Det er for få studenter som ønsker å studere disse språkene, og det er ikke samsvar mellom ressursene instituttet bruker og antall eksamener som avlegges. Hvert år tas det opp ti studenter til BA-graden, hvor fem fast vitenskapelig ansatte underviser. Dette er en ubalanse som ikke kan videreføres. Opptaket til BA-graden er blitt stanset, og siste kull ble tatt opp i 2022.

Prosesen

Instituttledelsen har hatt flere møter med fagmiljøet om dette studietilbudet, og fagmiljøet ble informert i oktober 2022 om at instituttledelsen ønsker å legge ned BA-graden. Det siste året har det vært flere møter for å diskutere andre mulige løsninger, og også hvordan man kan sikre et tilbud i studiefeltet Øst-Europa. Alle som har ønsket det, har fått samtale med instituttleder om mulighetene fremover.

Instituttstyret har diskutert saken ved flere anledninger: [24. oktober 2022](#), [28. november 2022](#) og [23. oktober 2023](#).

De ansatte

Ingen ansatte vil miste stillingen sin, og det er ingen grunn til å anta at noen ikke vil få fortsatt relevante arbeidsoppgaver fremover på instituttet. Dette har ledelsen kommunisert tydelig i møtene med fagmiljøet i året som har gått.

Flere av de ansatte i fagmiljøet har en faglig profil som gjør at de kan undervise på andre studier enn PTBKS, som på tysk, lingvistikk og på allmenn litteraturvitenskap. To av de ansatte er dessuten involvert i å utvikle – og senere undervise på – en mulig ny, engelskspråklig mastergrad.

Det er også slik at tre av de ansatte som jobber med denne studieretningen, vil gå av med pensjon innen åtte år. Dette betyr at dersom dette studietilbudet videreføres, vil man i stillingsplanen måtte ta inn minst tre 100 %-stillinger for å opprettholde studiet slik det er nå. Ledelsen mener dette ikke er forsvarlig i den situasjonen instituttet står i i dag.

Historikk

Studieretningen Polsk, tsjekkisk, bosnisk/kroatisk/serbisk på bachelorprogrammet Europeiske språk hadde første opptak høsten 2015. Etableringen av studieretningen fulgte av nedleggelsen av studieretning Sentral-Europa- og Balkan-studier (siste opptak 2014). Fordypningen på den gamle studieretningen hadde 100 studiepoeng, slik russisk fortsatt har, mens den nye har en fordypning på 80 studiepoeng. Omleggingen ble gjort for å gjøre emnet mer robust slik at man kunne videreføre et språkbasert tilbud i PTBKS.

Det samlede fagmiljøet slavisk ble prioritert i både første og andre runde av fakultetets faglige prioriteringer. I disse to rundene ble i all hovedsak forskning vektlagt. De faste stillingene som prioriteringene førte til, hadde undervisningsplikt, og det har dermed fra et studieperspektiv oppstått en betydelig skjevhet mellom undervisningsressurser og studenttall. Samtidig er det slik at to av fagene som inngår i studieretningen, har én ansatt hver, og det er krevende å drive hele språkfag med kun én ansatt, siden selv små fag med få studenter krever et visst antall undervisningsressurser. Studiet blir dermed sårbart for fravær og avhengig av midlertidige ansettelser.

Studentgrunlaget

BA-graden har hatt 10 studieplasser siden den ble opprettet i 2015. I perioden 2015–2022 er 93 studenter blitt tatt opp på programmet, og 15 studenter har oppnådd graden. Søkertallene har vært lave hele veien, med knapt like mange førstevalgsøkere som det er plasser. Tre av de åtte årene har det vært færre førstevalgsøkere enn plasser. Det er med andre ord en svært begrenset interesse blant studentene for å ta dette studiet.

Tabell 1: Kvoter og søkning

År	Kvote	Førstevalgsøkere
2015	10	11
2016	10	11
2017	10	8
2018	10	11
2019	10	12
2020	10	9
2021	10	16
2022	10	6

På emnenivå er det blitt tatt opp enkeltemne- og 40-gruppestudenter, noe som ofte har sikret en noe større undervisningsgruppe. Fordi det er få programstudenter, gir statistikken forholdsvis store utslag for enkeltindivider, og gjennomføringen er den laveste ved ILOS. Lav gjennomføring på normert tid anses å være en av hovedgrunnene til lav gjennomføring totalt.

Gjennomføringen på emnenivå er i hovedsak svakere enn på ILOS-emner generelt. Med få programstudenter har det vært viktig for innføringsemnene POL1001, BKS1001 og TSJ1001 å rekruttere enkeltemne- og andre programstudenter for å få en fungerende undervisningsgruppe. Tabellen nedenfor viser forholdet mellom program- og enkeltemnestudenter (rekruttering fra andre programmer er ubetydelig). Siden innføringsemnene er ferdighetsemner, har studiet strenge progresjonskrav. Det er svært lav rekruttering til etterfølgende språkemner bortsett fra gjennom innføringsemnene.

Tabell 2: Rekruttering og gjennomføring – program- og enkeltemnestudenter (totalt for alle år)¹

Emne	Påmeldte programstudenter	Gjennomføring programstudenter	Påmeldte enkelt-emnestudenter	Gjennomføring enkeltemnestudenter
POL1001	39	80 %	55	30 %
BKS1001	31	48 %	74	21 %
TSJ1001	12	33 %	50	28 %
Snitt:	27	54 %	60	26 %

Tallene viser at emnene har rekruttert klart bedre blant enkeltemnestudenter (snitt BKS1001: 10–11 per år) enn fra programstudenter (samme emne: snitt 4–5 per år), men at enkeltemnestudentene har lav gjennomføring. Det hjelper altså ikke å rekruttere enkeltemnestudenter; de kan til en viss grad bidra til å gjøre undervisningsgruppen større, men siden disse studentene ikke kvalifiserer seg², er de sannsynligvis ikke mye til stede i undervisning, og de avlegger og/eller består ikke eksamen. Dermed får ikke instituttet studiepoeng for dem. Studiepoeng utgjør den viktigste delen av instituttets inntektsgrunnlag. Utgifter knyttet til slike studenter blir en ren utgiftspost for instituttet.

Ressursbruk

Undervisningsmengden hver student mottar i språkemnene i polsk, tsjekkisk og bosnisk/kroatisk/serbisk er omfattende. Forholdet mellom antallet studiepoeng produsert på et emne og antall timer som brukes på det, er derfor svært skjevt. Studenter på innføringsemnene i bosnisk/kroatisk/serbisk og polsk har fått 70–90 timer undervisning. Til sammen bruker vi mellom 200 og 300 timer på undervisningstimer i hvert av emnene³.

¹ [101_Emnegjennomføring - ett emne \(SVP_EDS\): Emnegjennomføringslister - Tableau Server \(uhad.no\)](#)

² Generelt er det slik at nesten alle som kvalifiserer seg, går opp (og består som oftest) eksamen

³ Til sammenligning bruker vi på TYSK1100, som har to seminargrupper og én forelesning, 314 timer og studentene mottar 36 timer.)

Tabell 3: Ressursbruk og studiepoeng⁴

Utvalgte emner høst 2018 - høst 2021					
Emne	SP	Snitt T underv. til stud	Snitt total-kost T	Snitt SP	Snitt T per SP
BKS1102	10	61	221	7	14,9
TSJ1001	10	56	200	38	6,9
BKS1002	10	65	229	50	6,1
TSJ1102	10	28	102	33	4,9
POL1002	10	84	286	83	4,8
BKS1001	10	81	290	75	4,3
POL1102	10	56	215	62	3,9
POL1001	10	84	320	95	3,8
TSJ1002	10	37	138	40	3,8
RUS1001	10	105	776	353	3,1
RUS1002	10	75	557	353	2,6
SPA1101	10	42	448	467	1,0
TYSK1100	10	43	332	440	0,8
ENG1100	10	52	1373	1868	0,7
FRA1110	10	42	338	580	0,6
ITA1000	20	77	556	950	0,6
NED1104	20	50	170	380	0,5
LIT1301	20	52	649	1335	0,5

Tabellen er sortert etter kolonnen lengst til høyre (*snitt T per SP*), som viser forholdet mellom ressursbruk og studiepoeng ved å dele den totale timekostnaden på antall studiepoeng: Jo lavere tall, desto bedre er forholdet mellom ressurser brukt og studiepoeng. POL1001 krever for eksempel nesten like mange timer som TYSK1100, men antall avlagte eksamener er nesten fem ganger høyere på TYSK1100. ITA1000 krever 1,7 ganger undervisningsmengden til POL1001 for å produsere ti ganger så mange studiepoeng.

Russisk, som også er et begynnerfag, krever mange timer, men det er flere som avlegger eksamen der enn på emner i polsk, tsjekkisk og bosnisk/kroatisk/serbisk.

Instituttet bør til enhver tid ha kunnskap om hvor mange ressurser emnene krever, hvor mange som tar eksamen og en bevisst holdning til spørsmålet om hva som er rimelig ressursbruk. Nesten alle emner gir for øvrig studenten langt mer undervisning enn det HF's normer krever⁵.

Videreføring av kompetansen

Instituttet mener det er ønskelig å opprettholde et studietilbud i Øst-Europa-studier, men ønsker ikke at dette skal være språkbasert i den forstand at det er obligatorisk med språkemner. Derfor ønsker instituttet sammen med fagmiljøet å videreutvikle og tydeliggjøre årsenheten i Øst Europa-studier. Det er aktuelt å ta inn begynneropplæring som en valgfri modul her, men da vil man kun undervise i ett språk i semesteret. Det er også aktuelt å tilby et vestslavisk språk for studenter i 100-gruppa i russisk etter modell av ukrainsk for slavister.

Når det gjelder forskning, vil ikke denne nedleggelsen ha noen konsekvens for de ansattes forskningsprofil.

⁴ SP=studiepoeng, T=timer

⁵ HF's normer: Ferdighetsemner i fremmedspråkfag: min 42 timer, ellers min. 20 eller 28 emner, avhengig av om emnet har hhv. integrert eller sluttvurdering. Som ferdighetsemner gjelder i denne tabellen RUS-, POL-, BKS-, TSJ-emnene, samt ITA1000 og NED1104. TSJ1102 har gitt for lite undervisning (tilpasset det lave antallet studenter), og forholdstallet 4,9 er derfor kunstig lavt. NED1104 og ITA1000 skal ha mer enn 42 timer undervisning siden de er på 20 sp, men volum kan tilpasses skjønnsmessig, det må ikke doubles.

UNIVERSITETET I OSLO

Konklusjon

Instituttet ser ikke at det er et studentgrunnlag eller en interesse som er stor nok til å videreføre bachelorstudiene i polsk, tsjekkisk, bosnisk/kroatisk/serbisk. Derfor ønsker instituttet å legge ned BA-studieretningen. Kompetansen på Øst-Europa sikres gjennom en videreføring og styrking av årsenheten.

Forslag til vedtak:

Instituttstyret ved ILOS vedtar at instituttet skal be Fakultetsstyret ved Det humanistiske fakultet om å innstille på nedleggelse av bachelorstudieretningen Polsk, tsjekkisk, bosnisk/kroatisk/serbisk på bachelorprogrammet Europeiske språk.